

Wioletta Olejniczak✉

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Kierunki aktywności kół gospodyń wiejskich

Streszczenie. Celem artykułu było poznanie głównych działań podejmowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), a także ich wkładu w rozwój lokalny. W pracy wykorzystano pierwotne oraz wtórne materiały źródłowe. Źródła wtórne to literatura naukowa w zakresie rozwoju lokalnego oraz ustawy, które odnoszą się do poruszanego problemu. Źródła pierwotne to wyniki badań jakościowych przeprowadzonych z użyciem techniki wywiadu swobodnego z członkiniami oraz przewodniczącymi KGW. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że KGW spełniają tradycyjne role, takie jak podtrzymanie tradycji ludowych i folklorystycznych, ale również podejmują nowe wyzwania: organizację imprez sportowych, sesji fotograficznych, czy sprzątanie swoich miejscowości. Wszystkie te działania mają wspólny cel, którym jest aktywizacja społeczności lokalnej oraz poprawa jakości ich życia.

Słowa kluczowe: Koło Gospodyń Wiejskich, rozwój lokalny, tradycja, inicjatywa

Wstęp

Rozwój obszarów wiejskich ma w znacznym stopniu charakter rozwoju lokalnego. Kluczowe są tu działania miejscowych społeczności, wykorzystujących endogeniczne zasoby obszaru, wpływające na podniesienie poziomu jego rozwoju¹. Istotną rolę w procesach rozwoju, wzrostu gospodarczego oraz utrzymania i powiększania przewagi konkurencyjnej przypisuje się obecnie czynnikom miękkim, które odnoszą się do wiedzy, kapitału ludzkiego i społecznego². Budowanie kapitału społecznego jest głównym czynnikiem integrującym rozwój obszarów wiejskich i rozwój społeczno-gospodarczy kraju³.

---

¹ B. Kutkowska: Przemiany funkcjonalne na obszarach wiejskich w kontekście zróżnicowanego rozwoju (przegląd teorii i piśmiennictwa), [w:] A. Rosner (red.), *Rozwój wsi i rolnictwa w Polsce. Aspekty przestrzenne i regionalne*, IRWiR PAN, Warszawa 2012, s. 157.

² B. Fiedor: Polski wzrost gospodarczy w kontekście współczesnych kontrowersji wokół teorii i polityki wzrostu, [w:] M. Klamut (red.), *Polityka ekonomiczna. Współczesne wyzwania*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 35.

³ J. Wilkin: Obszary wiejskie w warunkach dynamizacji zmian strukturalnych, [w:] *Ekspertyzy do Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*, t. 1, MRR, Warszawa 2007, s. 596.

Wioletta Olejniczak ORCID: 0000-0001-5184-6776

✉ wioletta_olejniczak@sggw.edu.pl

Z tego wynika, że właściwe relacje w społecznościach lokalnych wymagają aktywności mieszkańców w rozwiązywaniu wszelkich problemów swojego środowiska. Uczestnictwo społeczności lokalnych jest przykładem wyrażania przez jednostki i grupy społeczne swoich potrzeb⁴.

Znaczący wkład w pozytywne przemiany społeczne na wsi w dużym stopniu wnoszą Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), które mają ponad 100-letnią tradycję. Obok kółek rolniczych i ochotniczej straży pożarnej, są jedną z organizacji najbardziej rozpowszechnioną, trwałą i nieprzerwanie aktywną na obszarach wiejskich. Praca kobiet zrzeszonych w Kołach Gospodyń Wiejskich przetrwała różne okresy gospodarcze i polityczne, zachowała kulturę i tradycję narodową oraz uczyła i uczy patriotyzmu, godności osobistej i jedności społecznej. Koła Gospodyń Wiejskich mają szczególną zasługę w działaniach na rzecz poprawy poziomu życia na wsi poprzez wprowadzanie innowacji na obszarach wiejskich, doradzania mieszkankom wsi w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, opieki nad dziećmi, podtrzymania tradycji kulturowych, folklorystycznych wsi oraz propagowania agroturystyki i upowszechniania wyrobów rękodzielniczych.

Celem artykułu jest poznanie głównych działań podejmowanych przez Koła Gospodyń Wiejskich (KGW), a także ich wkładu w rozwój lokalny oraz prezentacja historii i istoty funkcjonowania organizacji tego typu.

Metody badań

W pracy dokonano analizy literatury z zakresu rozwoju lokalnego, ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników⁵ oraz ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich⁶. W pracy wykorzystano technikę wywiadu swobodnego ze standaryzowaną listą poszukiwanych informacji. Ze względu na pandemię Covid-19 część wywiadów została przeprowadzona z wykorzystaniem aplikacji Messenger oraz w formie rozmów telefonicznych. Badaniem objętych zostało 23 KGW z całej Polski. Na potrzeby artykułu autorka dokonała losowania, w którym wyłonione KGW zostały zaprezentowane w studium przypadków niniejszego opracowania.

Historia KGW

Początki KGW sięgają 1886 roku, kiedy w Piasecznie koło Gniewu na Pomorzu powołano organizację „Towarzystwo Gospodyń”, którego inicjatorem był J. Kraziewicz⁷. Pierwsza organizacja kobiet wiejskich pod nazwą „Koło Gospodyń Wiejskich” powstała w 1877 roku we wsi Janisławice koło Skierniewic, a jego założycielką była działaczka spo-

---

⁴ K. Pawlewicz, A. Pawlewicz: Rola partycypacji społecznej na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, Zeszyty Naukowe SGGW, Warszawa 2010, s. 71.

⁵ Dz.U. nr 32, poz. 217 ze zmianami.

⁶ Dz.U. 2018, poz. 2202.

⁷ J. Borkowski, A. Gurnicz: Kółka rolnicze w II Rzeczypospolitej, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1978, s. 9.

łeczna F. Płaskowicka⁸. Od roku 1918 roku organizacje kobiet wiejskich w Polsce przyjęły używaną do dziś wspólną nazwę Koło Gospodyń Wiejskich⁹.

Początkowo KGW traktowane były jako organizacje, których głównym zadaniem było wspieranie działalności kótek rolniczych, przekazywanie nowoczesnej wiedzy z zakresu higieny, zdrowia i żywienia oraz podejmowanie inicjatyw mających na celu wsparcie procesu modernizacji gospodarstw domowych i rolnych, które przyczyniać się miały do rozwoju obszarów wiejskich i poprawy jakości życia ich mieszkańców¹⁰. KGW prowadziły również wiele działań związanych z edukacją i wychowywaniem dzieci, a także zajmowały się promocją kultury ludowej i rękodzieła artystycznego. Członkinie kół organizowały warsztaty pieczenia, gotowania, przetwórstwa i szycia. Przyczyniały się również do upowszechniania kultury poprzez realizację wyjazdów do kina, teatru czy filharmonii. Koła Gospodyń Wiejskich dostarczały również trudno dostępnych produktów, takich jak na przykład pasze, czy drób, co szczególnie było widoczne w okresie PRL-u¹¹. Należy wspomnieć, że KGW, pomimo względnej swobody w działaniu, również zostały częściowo poddane ideologizacji, a ich status nie był jednoznacznie określony. Zdarzało się, że KGW były postrzegane jako jednostki organizacyjne Ligii Kobiet, która była jedyną istniejącą organizacją kobiecą w owych czasach lub jako jednostki organizacyjne kótek rolniczych¹².

Liczba KGW w Polsce na przestrzeni lat była bardzo zmienna. Przed II wojną światową działało ponad 4000 takich organizacji, które zrzeszały prawie 100 tysięcy członkiń¹³. W okresie II wojny światowej wiele kół zaprzestało swojej działalności, a ich formalna reaktywacja nastąpiła w 1957 roku. W okresie powojennym KGW stały się organizacją masową. Liczba samych kół wzrosła z ponad 8 tys. na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych do ponad 35 tys. pod koniec lat osiemdziesiątych¹⁴. W tym czasie podstawę prawną działalności kół stanowiła ustawa z dnia

---

⁸ M. Środa: *Kobiety i władza*, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2009, s. 367.

⁹ K. Banasiak: *150 lat kół gospodyń wiejskich na ziemiach polskich*, Portal Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, www.izbarolnicza.lodz.pl (dostęp: 11.07.2019).

¹⁰ M. Wojcieszak- Zbierska, J. Zawadka: *Działania przedsiębiorcze kobiet na wsi na przykładzie KGW w powiecie gnieźnieńskim*, *Turystyka i Rozwój Regionalny*, nr 11, s. 129.

¹¹ B. Szczepańska, J. Szczepański: *Współczesne role kół gospodyń wiejskich w społecznościach lokalnych (na przykładzie województwa dolnośląskiego)*, *Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Sociologica* 2019, nr 68, s. 70.

¹² A. Ostaszewska: *Zaangażowanie i aktywność społeczna kobiet na przykładzie kół gospodyń wiejskich oraz grup feministycznych*, [w:] G. Chimiak, K. Iwińska (red.): *Krajobraz społecznościowy Polska – 2014*, Warszawa: Collegium Civitas, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL 2015, s. 117.

¹³ J. Mencwel, K. Milczewska, J. Wiśniewski: *Koła gospodyń wiejskich nie tylko od kuchni*. Raport z badania,

Pracownia badań i innowacji społecznych „Stocznia”, Warszawa 2014, s. 14.

¹⁴ Z. Grzebisz-Nowicka: *Działalność organizacji Kół Gospodyń Wiejskich na rzecz kobiet i ich rodzin*, [w:] Sawicka J. (red.), *Kobieta wiejska w Polsce: rodzina, praca, gospodarstwo*, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1995, s. 145-190.

8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników¹⁵. Zgodnie z art. 3 pkt 2 tej ustawy, koła te stanowiły jedną z form społeczno-zawodowej organizacji rolników. Zadania Koła Gospodyń Wiejskich nie zostały konkretnie sprecyzowane: art. 22 ust. 1 ww. ustawy stanowił, że zadania te to w szczególności obrona praw, reprezentacja interesów i działania na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich oraz ich rodzin. Użycie „w szczególności” było równoznaczne z tym, że katalog tych zadań był niewyczerpujący¹⁶.

Po 1990 roku nastąpił gwałtowny spadek liczby funkcjonujących KGW, a głównym powodem był fakt, że kółka rolnicze przestały być dofinansowywane przez państwo. Następnym rozwiązaniem kółka rolnicze była utrata osobowości prawnej KGW, która funkcjonowała w jego ramach¹⁷. Sytuacja ta uległa zmianie wraz z uchwaleniem w 2018 roku ustawy o Kołach Gospodyń Wiejskich¹⁸. Ustawa ta określa formy i zasady dobrowolnego zrzeszania się w Kołach Gospodyń Wiejskich, tryb ich zakładania oraz organizację KGW działających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Koło ma osobowość prawną i podlega wpisowi do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Wpisu dokonuje Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Koło działa na podstawie statutu. Na terenie jednej wsi może działać tylko jedno koło¹⁹. „Do dnia 31 grudnia 2018 r. do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich zostały wpisane ogółem 5043 koła, w tym: 2944 organizacje utworzone na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich oraz 2099 kół, które działały przed wejściem w życie ww. ustawy”²⁰. Wysokość pomocy dla koła uzależniona jest od liczby jego członków. Koła liczące nie więcej niż 30 osób mogą otrzymać 3 tys. zł. Jeśli KGW liczy od 31 do 75 członków, pomoc wynosi 4 tys. zł oraz 5 tys. zł w przypadku, gdy koło tworzy ponad 75 osób.

Obecnie Koła Gospodyń Wiejskich prowadzą działalność formalnie jako „zarejestrowane” i nieformalnie jako „niezarejestrowane”. Wszystkie jednak mają na celu reprezentowanie interesów wsi i podejmowanie inicjatyw na rzecz poprawy sytuacji społeczno-zawodowej kobiet wiejskich. Działalność KGW wynika przede wszystkim z potrzeb kobiet i ich rodzin oraz wsi i rolnictwa. Jest ona stale dostosowywana do zmieniających się warunków i koncentruje się na pięciu głównych obszarach, które dotyczą:

- pomocy rodzinie wiejskiej w wychowaniu, kształceniu i zapewnieniu wakacji dzieci i młodzieży;

---

¹⁵ Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz.U. nr 32 poz. 217 ze zm.).

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ W. Goszczyński, R. Kamiński, W. Knieć: Dylemat linoskoczek, czyli o profesjonalizacji autentyczności i perspektywach rozwoju organizacji pozarządowych na wsi i w małych miastach, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, Toruń 2013, s. 121-122.

¹⁸ Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018, poz. 2202).

¹⁹ Ibidem.

²⁰ <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20MRiRW%2022.02.2019.pdf> (dostęp: 01.11.2021).

- podejmowania inicjatyw mających na celu ochronę zdrowia oraz zabezpieczenia socjalnego rodzin wiejskich, poprzez rozwój oświaty zdrowotnej, podnoszenie stanu sanitarnego obojętń gospodarskich, kultury zdrowotnej mieszkańców wsi oraz pomoc ludziom starszym i niepełnosprawnym;
- podejmowania działań mających na celu rozwijanie różnych form przedsiębiorczości wśród kobiet, zmniejszenie bezrobocia, poszukiwania alternatywnych źródeł dochodu, wielofunkcyjnego rozwoju wsi, ale również pozyskiwania dotacji w ramach programów pomocowych dla rolnictwa;
- racjonalizowania wiejskiego gospodarstwa domowego i działów produkcji rolniczej prowadzonych głównie przez kobiety;
- wzmacniania uczestnictwa mieszkańców wsi w kulturze, kultywowanie folkloru i sztuki ludowej²¹.

Wyniki badań – studium przypadków

KGW w Zielkowicach

Rok powstania: 2002.

Wieś: Zielkowice, gmina Łowicz, powiat łowicki.

Liczba członkiń: 18.

Koło jest grupą nieformalną. Swoje działania skupia głównie na kultywowaniu tradycji ludowych oraz łowickiego folkloru. KGW uczestniczy przede wszystkim w imprezach lokalnych, takich jak: dożynki gminne i parafialne, uroczystości kościelne (w tym uświetniają swoimi strojami procesję w Łowiczu w Boże Ciało), a także corocznie biorą aktywny udział w „Księżackim Jadle”. Jest to festiwal, gdzie co roku rozstawiane są stoiska wystawienniczo-gastronomiczne. Organizowane są wtedy również warsztaty ludowe z rękodziełem. Wydarzeniem towarzyszącym w 2021 roku były zawody o puchar burmistrza Łowicza w szachach szybkich. KGW podczas tej lokalnej imprezy promują kuchnię regionalną, a także kulturę i tradycję łowicką.

Członkinie KGW w Zielkowicach organizują warsztaty kulinarne oraz rękodzieła ludowego, w których może wziąć udział każdy zainteresowany, zarówno dzieci, młodzież, jak i osoby dorosłe. Takie działania cieszą się wysoką frekwencją.

KGW Zielkowice otrzymało liczne nagrody w ponadlokalnych imprezach, m.in. w konkursie na potrawę regionalną w Starych Jabłonkach, na szarlotkę w Skierniewicach oraz wyróżnienie w konkursach potraw regionalnych we Włoszech i Czechach.

Gospodynie z Zielkowic były zapraszane także do telewizji. Ich kulinarne talenty doceniono w „Pytaniu na śniadanie”, programie rolniczym „Dzień dobry w sobotę” czy świątecznej edycji „Top Chef”, gdzie same oceniały wielkanocne mazurki.

Mieszkanke gminy Łowicz podejmują działania charytatywne, współpracowały z Fundacją Spełnionych Marzeń, w ramach której wykonywały palmę wielkanocną wspólnie z chorymi na raka dziećmi i znanymi artystami. Organizowały, w ramach akcji „Zapał

---

²¹ B. Chmielewska: Kierunki aktywności kół gospodyń wiejskich na przykładzie województwa mazowieckiego, Zagadnienia Doradztwa Rolniczego 2021, nr 1, s. 27.

się do działania”, której celem była zbiórka pieniędzy dla mieszkanki Zielkowic chorej na nowotwór, kiermasze, na których sprzedawały ciasta oraz własnoręcznie wykonane ozdoby w stylu łowickim,

KGW Zielkowice posiada swój profil na Facebooku, na którym zamieszczają na bieżąco informacje w zakresie realizowanych inicjatyw.

KGW Romanówka/Stefanówka

Rok powstania: 2018.

Liczba członkiń: 13.

Wsie: Romanówka i Stefanówka, gmina Rozprza, powiat piotrkowski.

KGW Romanówka/Stefanówka jest grupą formalną, zarejestrowaną w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Pozyskane fundusze przeznaczyły na remont domu ludowego, w którym się spotykają.

Mimo że koło działa od niedawna, to ma już na koncie m.in. udział w VI Dniach Rozprzy, w Trybunalskim Jarmarku Smaków oraz organizację wielu imprez okolicznościowych: mikołajki dla ponad 110 dzieci, sylwester w domu ludowym, wycieczkę do Zakopanego dla rodzin z dziećmi, Dzień Kobiet i Mężczyzn, Dzień Dziecka, tradycyjne kiszenie kapusty, bezpłatny wyjazd na basen do Kleszczowa dla 33 dzieci oraz zakończenie wakacji na wesoło.

Podczas tej ostatniej imprezy członkinie koła starały się połączyć naukę z zabawą. Dzieci „sprzątały świat”, co sprawiło im ogromną radość. Następnie wykonywały dożynkowe postacie z belek i balotów słomianych, a także poznawały polską tradycję oraz uczyły się szacunku dla rolników i ich ciężkiej pracy. Niesamowitą atrakcją okazała się przygotowana przez dwóch rolników przejażdżka wozami po terenie. Nagrodą dla wszystkich zgromadzonych było wspólne pieczenie kiełbasek przy ognisku.

KGW Romanówka/Stefanówka ma swój profil na Facebooku, gdzie znaleźć można aktualne informacje dotyczące ich działalności.

KGW „Szminką malowane”

Rok powstania: 2017.

Wieś: Studzianki, gmina Wasilków, powiat białostocki.

Liczba członkiń: 21.

Koło jest grupą nieformalną. Członkinie tego KGW o swoich potrzebach i zainteresowaniach rozmawiają otwarcie, wyszukując ciekawych tematów i osób, które mogłyby pomóc w rozwijaniu ich zamiłowań. Organizują wspólne morsowanie, przygotowują sushi oraz różnego rodzaju szkolenia.

Działają również społecznie z naciskiem na edukację. W związku z tym, że większość z nich posiada dzieci, zorganizowały dla wszystkich chętnych kurs pierwszej pomocy, przede wszystkim ze wskazaniem na niemowlęta i dzieci, na którym ratownicy medyczni pokazywali, jak się zachować w sytuacji kryzysowej, kiedy będzie konieczne udzielenie pierwszej pomocy dziecku. Dwa razy do roku spotykają się również na wspólnych sesjach zdjęciowych.

KGW „Szminka malowane” udzielają się także charytatywnie, uczestnicząc w wydarzeniach mających na celu niesienie pomocy innym osobom, organizując m.in. zbiórki nakrętek, lub pieczenie ciast, które następnie sprzedają na okolicznych festynach, a zarobione pieniądze przeznaczają na szczytny cel. Organizują coroczną kwestę 1 listopada, której celem jest wsparcie prac remontowo-budowlanych na parafialnym cmentarzu.

Podobnie jak we wcześniejszych KGW, również „Szminka malowane” relacjonują swoje poczynania na portalach społecznościowych, jak Facebook i Instagram.

KGW Lesznowola

Rok powstania: 2009.

Wieś Lesznowola, gmina Grójec, powiat grójecki.

Liczba członkiń: 23.

Jest to grupa nieformalna, a jej działalność koncentruje się przede wszystkim na propagowaniu aktywności fizycznej i zachowań prozdrowotnych. Motto ich brzmi „Na ludowo, na sportowo”. Zainicjowały cykliczne rajdy off-roadowe pod hasłem „kobiety na traktory”, trenują wakeboarding, który wypromowały w swojej okolicy, a także organizują półmaratony oraz zmodyfikowane triatlony (bieg, jazda rowerem, spływ kajakiem).

Udzielają się również na rzecz środowiska lokalnego. W Międzynarodowy Dzień Ziemi zorganizowały akcję sprzątania swojej miejscowości, w którą zaangażowały zarówno władze gminy, uczniów z lokalnych szkół, jak i samych mieszkańców. Dążyły do otwartego dostępu do szkolnego placu zabaw i boiska w weekendy (inicjatywa zakończona sukcesem). Były inicjatorkami postawienia progów zwalniających w newralgicznych punktach wsi. Dzięki ich działaniom powstała siłownia plenerowa, która służy lokalnym mieszkańcom.

Członkinie KGW Lesznowola udzielają się również charytatywnie, organizując zbiórki darów dla uchodźców z Syrii, coroczne kwesty dla WOŚP, a także różnego rodzaju imprezy z cegiełkami dla potrzebujących dzieci, które następnie przekazują na zorganizowanie dla nich wycieczek lub zakup niezbędnych artykułów.

KGW Lesznowola również o realizacji swoich inicjatyw informują za pomocą Facebooka.

Podsumowanie

Koła Gospodyń Wiejskich stanowią atrakcyjną formę spędzania czasu wolnego przez kobiety zamieszkujące obszary wiejskie. Pomimo ograniczeń prawnych, które zmieniły się dopiero po 9 listopada 2018 roku, KGW rozwijały swoją działalność. Jak potwierdzono w zaprezentowanych badaniach, w znacznej części miejscowości, w których mieszkały respondentki, takie organizacje funkcjonowały dzięki chęci zrzeszania się ich mieszkanki. Było to dla nich ważne, ponieważ mogły poświęcić ten czas sobie i rozwijać swoje umiejętności w dziedzinach, w których najlepiej się czuły.

Z przedstawionych studium przypadków wynika, że działalność KGW możemy podzielić ze względu na charakter podejmowanych działań na dwie grupy: tradycyjną i bardziej nowoczesną. Przykładem pierwszej jest KGW Zielkowice. Jest to przede wszystkim uczestnictwo w uroczystościach kościelnych, kultuwujących tradycje i folklor

regionu łowickiego (dożynki parafialne, udział w procesji w święto Bożego Ciała w Łowiczu) oraz w imprezach na szczeblu lokalnym, oferując na nich potrawy kuchni regionalnej. Druga grupa jest bardziej nowoczesna (np. KGW Lesznów). Członkinie szerzą prozdrowotne postawy wśród lokalnej społeczności, promując aktywność fizyczną. Kolejnym przykładem jest KGW „Szminka malowane”, które organizują wspólne przygotowywanie sushi oraz sesje fotograficzne.

Obie te grupy mają jednak wspólny cel, którym jest poprawa jakości życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Bez względu na to, czy działają formalnie, czy nie, podejmują inicjatywy związane z poprawą estetyki miejsc zamieszkania, edukacji z zakresu udzielania pierwszej pomocy, budowy infrastruktury wpływającej na komfort i bezpieczeństwo życia, których przykładem mogą być progi zwalniające w Lesznówoli, czy stały dostęp do boiska i placu zabaw dla dzieci oraz wspieranie prac remontowych na parafialnym cmentarzu. Dbają także o to, aby utrzymywać kontakty społeczne, organizując różnego rodzaju imprezy sportowe, warsztaty kulinarne, czy zabawy mające na celu zachęcania do udziału w nich jak największej liczby osób w każdym wieku. Podejmowanie inicjatyw związanych z organizacją różnego rodzaju imprez kulturalnych czy sportowych wpływa zarówno na promocję działalności KGW, jak również miejsc, w których te imprezy się odbywają. Stanowi więc czynniki rozwoju danego obszaru. Podane przykłady pokazują również, że mimo posiadania niewielkich środków, o sukcesie działania tych kół decyduje kapitał społeczny reprezentowany przez ich członkinie.

Literatura

- Banasiak K.: 150 lat kół gospodyń wiejskich na ziemiach polskich, Portal Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, www.izbarolnicza.lodz.pl (dostęp: 11.07.2019).
- Borkowski J., Gurnicz A.: Kółka rolnicze w II Rzeczypospolitej, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1978, s. 9.
- Chmielewska B.: Kierunki aktywności kół gospodyń wiejskich na przykładzie województwa mazowieckiego, Zagadnienia Doradztwa Rolniczego 2021, nr 1, s. 27.
- Fiedor B.: Polski wzrost gospodarczy w kontekście współczesnych kontrowersji wokół teorii i polityki wzrostu, [w:] M. Klamut (red.), Polityka ekonomiczna. Współczesne wyzwania, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 35.
- Goszczyński W., Kamiński R., Knieć W.: Dylemat linoškoczka, czyli o profesjonalizacji autentyczności i perspektywach rozwoju organizacji pozarządowych na wsi i w małych miastach, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich, Toruń 2013, s. 121-122.
- Grzebisz-Nowicka Z.: Działalność organizacji Kół Gospodyń Wiejskich na rzecz kobiet i ich rodzin, [w:] Sawicka J. (red.), Kobieta wiejska w Polsce: rodzina, praca, gospodarstwo, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 1995, s. 145-190.
- <https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/Odpowied%C5%BA%20MRiRW%2022.02.2019.pdf> (dostęp 01.11.2021).
- Kutkowska B.: Przemiany funkcjonalne na obszarach wiejskich w kontekście zróżnicowanego rozwoju (przegląd teorii i piśmiennictwa), [w:] A. Rosner (red.), Rozwój wsi i rolnictwa w Polsce. Aspekty przestrzenne i regionalne, IRWiR PAN, Warszawa 2012, s. 157.

- Mencwel J., Milczewska K., Wiśniewski J.: Koła gospodyń wiejskich nie tylko od kuchni. Raport z badania, Pracownia badań i innowacji społecznych „Stocznia”, Warszawa 2014, s. 14.
- Ostaszewska A.: Zaangażowanie i aktywność społeczna kobiet na przykładzie kół gospodyń wiejskich oraz grup feministycznych, [w:] G. Chimiak, K. Iwińska (red.), Krajobraz społecznościowy Polska – 2014. Warszawa: Collegium Civitas, Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL 2015, s. 117.
- Pawlewicz K., Pawlewicz A.: Rola partycypacji społecznej na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, Zeszyty Naukowe SGGW, Warszawa 2010, s. 71.
- Szczepańska B., Szczepański J.: Współczesne role kół gospodyń wiejskich w społecznościach lokalnych (na przykładzie województwa dolnośląskiego), Acta Universitatis Lodzianis. Folia Sociologica 2019, nr 68, s. 70.
- Środa M.: Kobiety i władza, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2009, s. 367.
- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz.U. nr 32 poz. 217 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (Dz.U. 2018 poz. 2202)
- Wilkin J.: Obszary wiejskie w warunkach dynamizacji zmian strukturalnych, [w:] Ekspertyzy do Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020, t. 1, MRR, Warszawa 2007, s. 596.
- Wojcieszak- Zbierska M., Zawadka J.: Działania przedsiębiorcze kobiet na wsi na przykładzie KGW w powiecie gnieźnieńskim, Turystyka i Rozwój Regionalny, Wydawnictwo SGGW, nr 11, s. 129.

The Activity of the Farmers' Wives' Association

Abstract. The aim of the article was present the main activities undertaken by Farmers' Wives' Association (FWA), as well as their contribution to improving the standard of living in the countryside. **Primary and secondary sources of research material were used in the work.** Secondary sources are scientific literature in the field of local development, and acts that relate to the issue in question. Primary sources are the results of qualitative research carried out with the use of the technique of free interview with members and chairmen of FWA. Based on the conducted research, it can be concluded that FWA fulfill traditional roles, such as maintaining folk and folklore traditions, but also take up new challenges such as organizing sports events, photo sessions, marathons or cleaning their town. However, all these activities have one common goal, which is to activate the local community and improve their quality of life.

Key words: Farmers' Wives' Association, local development, tradition, initiative